

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 4 fl. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară
4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăștie (Szászváros).

Protestul nostru!

— *Lupta dată de Români în congregația dela 13 Decembrie c. în Deva, contra maghiarizării numelor comunelor și locurilor.*

În două locuri ridicaseră Românii în săptămâna de față, steagul luptei contra legii de maghiarizare a numelor comunelor și locurilor: La Deva în congregație, Luni în 13 Dec., și la Sibiu, în 14 Dec. în adunare publică.

Pe Sibieni i-au oprit, pentru-că puseseră în convocător, că e adunare de alegători români din comitatul Sibiului, și ministrul a dat o volnică poruncă, prin care oprește adunările convocate ales după naționalitate.

Pe ai noștri nu i-a putut opri nimeni, fiind congregația o adunare impusă de însăși legea, pentru supravegherea mersului treburilor și a chivernisirii averii comitatului, în care însă pot fi aduse în desbatere și anume chestii politice, ca și în dieta țerii.

Invitați și prin scrisori speciale de către mai mulți fruntași din comitat, membrii români ai congregației, deși timpul geros numai îndemnător nu a fost, au răspuns invitației venind la adunare în număr de 4—5 ori mai mare ca alte-dăți! (Alte-ori veniau câte 4—5, acum aproape 30. Puțini în asemănare cu numărul întreg al membrilor, dar totuși mulțumitor de numeroși față cu alte rânduri. Să sperăm pe viitor și mai bine!) Și au venit Românii anume fiindcă li-s'a spus că e vorbă se stee ca Români în fața fișpanului, vicișpanului și a întregii cete de sbiri, spre a protesta contra păcătoasei strădanii de maghiarizare ce și-o dau »cei de sus« ai lor, vifeii lor de aur, ministrii și legislativa!

Și au dovedit Românii, așa puțini câți au fost, ca adeverați trimiși ai poporului și talmăcitori ai voinței și ai firii lui, atâta curagiu și așa bărbăție, că ne-am depărtat cu toții mulțumiți de pe câmpul de luptă, și mângăiați, văzând că ori-câte velturi și pantere ar arunca stăpânirea păgână peste noi, sub aceste pantere, sociale și în de »lege«, în piepturile Românilor bat și fâgăduesc sârbătorește că vor bate inimii românești hotărâte și neînduplecate!

Ungurii ce au fost de față la adunarea de Luni a congregației și vor fi crezut sau vor fi crezând, că prin legi maștere și mai ales prin perfidă aplicare a lor, ne vor sufoca și ne vor gârbovi și vom cădea, ca neam, — s'au putut încredința despre deșertăciunea credinței lor, și noi nădăjduim că ne va ajuta D-zeu și ângerul păzitor al neamului nostru, să le arătăm mai mult încă, ear' la ciasul potrivit, să le arătăm foarte mult!

Afară de fișpan, vicișpan, protonotari, fisolgăbirae, notari etc., erau de față și trei deputați dietali, doi mame-luci guvernamentali și unul opozițional.

În cercând după deschiderea adunării la al 15-lea punct (din 70) al programului desbaterilor, deputatul dietal Pogány Károly, fost fișpan, se ridică și spune, că deși între cele 70 de obiecte

pusse în program nu se vede, fiind programul făcut mai înainte, dar' are să vină în desbatere și o propunere ce a fost înștiințată după prescisele regulamentului, cu 24 ore naintea adunării. Fiindcă altfel propunerea asta ar veni la rând de tot la urmă, d-sa e de părere să fie pusă în discuție acum mai înainte, căci precum a înțeles este de mare însemnătate! (Adevărul e, că se tem domnii că pe după amezi vor rămânea prea puțini, fiindcă mulți, cei mai de departe, pleacă la amezi spre casă și se tem să nu se întempele o minune să vie Români mulți și să-i... majorizeze!)

S'a primit să se pue dar' acum la desbatere. Fișpanul roagă pe dl Francisc Hossu-Longin, ca înaintătorul propunerii, să-și cetească propunerea. Dl Hossu cetește rar și apăsând părțile mai însemnate, următoarea propunere:

Onorată Congregațiune,

În fața proiectului de lege, privitor la dreptul de a satori (de fapt însă dreptul de a maghiariza) numele oficios al comunelor, locurilor și al localităților din întreaga țeara, prezentat dietei din Budapesta de către ministrul reg. ung. de interne, subscrișii membri ai congregațiunii, atât ca civi ai patriei, cât și ca membri ai partidului național roman:

având în vedere, că după dreptul public al tuturor popoarelor, apoi după dreptul natural și logica sănătoasă într'un stat constituțional dreptul și competența legislativei, încă își are și trebuie să aibă limitele peste care a trece nu-i permis, prin urmare nici un stat nu poate avea chemarea de a aduce astfel de legi, ce nu cad și nu pot cădea în cadrul competenței sale;

având în vedere, că dieta din Budapesta încă nu poate avea chemarea de a aduce legi ce trec peste limitele competenței sale;

având în vedere, că proiectul din chestiune după a noastră părere, încă e de o natură, ce nu poate cu drept fi obiect al desbaterilor legislative, deoarece ce tinde a cassa un us și drept, prescise de sute și mii de ani;

având în vedere, că proiectul amintit nu are și nu poate avea nici un motiv de existență, de necesitate și nici chiar de oportunitate;

având în vedere, că prin proiectul citat s'a născut deja o iritațiune și consternațiune generală între națiunile ce alcătuiesc acest stat poliglot;

având în vedere, că prin primirea și sancționarea aceluși proiect, s'ar isca cele mai mari confusii în toate direcțiunile vieții publice;

având în vedere, că des amintitul proiect în forma și în timpul, în care s'a prezentat, apare ca o nouă dovadă, că ținta guvernului pe lângă dobândirea unui drept absolutistic nu este decât maghiarizarea cu forța legii;

având în vedere, că noi Românii nici odată și sub nici o condițiune nu ne vom lăpăda de neamul din care facem parte, drept ce ținem și vom ținea cu toată tăria la numirile de sute și mii de ani a comunelor, locurilor și localităților, numite de strămoșii noștri, deci prin proiectul de lege ne-am simțit foarte jigniți într'un străvechiu us și drept al nostru; în fine:

având în vedere, că comitatul Hunedoarei încă e unul din acele comitate, care în toate timpurile, în viața noastră de stat, a fost și e locuit în covârșitoare majoritate de Români și numirile comunelor și locurilor sunt de sute și mii de ani mai cu seamă românești, la cari

trebuie să ținem cu pietate: facem următoarea propunere: Congregațiunea com. Hunedoarei, întrunită în Deva la 13 Dec. a. c. st. n. decide, ca, din considerațiunile de mai sus, să aștearnă la ministrul reg. ung. de interne o reprezentațiune, rugându-l, ca acela să revoace proiectul de lege privitor la dreptul de a satori numele oficios al comunelor, locurilor și localităților din întreaga țeară.

Deva, la 2 Dec. 1897.

Francisc Hossu-Longin
Dr. Alexandru L. Hossu.

Propunerea aceasta, ascultată cu atențiune încordată de întreaga adunare, propunătorul Fr. Hossu a motivat-o cam cu următoarele:

Onorată adunare! Ministrul reg. ung. de interne, precum este bine cunoscut, a prezentat dietei din Budapesta un plan de lege, privitor la dreptul de a stabili, mai bine zis de-a maghiariza numele străvechi ale comunelor, locurilor și a localităților din întreaga țeară. De vreme-ce planul de lege, la care se referă propunerea noastră, a trecut deja la finea săptămânii trecute prin camera ungară și a fost primit și în desbaterea specială, stăruirea noastră mai departe asupra acestei propuneri s'ar părea doară »post festa«.

Intr'un stat constituțional însă, ori-ce lege are să treacă prin trei toruri legislative: camera deputaților, casa magnaților și sancționarea Coroanei. Proiectul de lege din chestiune a trecut până acum numai prin întâiul for, prin urmare nu e deloc »post festa« a mai vorbi despre el. Drept aceea credem, că ministrul mai poate avea timp și privilegiu a reveni asupra lucrului, dacă se va încredința, că acel proiect câtă nemulțumire a ridicat la majoritatea locuitorilor țerii, și poate încă întreprinde pentru retragerea lui, înainte de a se face lege.

Dacă aș sta, on. congregație, să arăt toate motivele resensului nostru adânc față de acest plan de lege, și dacă aș arăta amănunțit tot ceea-ce ne-a îndemnat să înaintăm această propunere și să străuim aici asupra ei, ar trebui să vorbesc ore, ba chiar zile întregi. Mă restrâng însă a scoate la iveală cuvântul cel mai grav, și adevărat, că proiectul de lege prezentat a fost făcut nu din interes de stat, ci din interes politic, ca și prin acea lege să se lucreze într'acolo, ca un popor, ce de mii de ani petrece aici, să-și peardă naționalitatea sa, și totodată să i-se dea prin ea ministrului un drept despotice!

Noi, cari sute de ani am luptat alături cu părinții D-Voastre pentru apărarea acestei patrii comune, și cari v'am dat pe un Huniade (arătând spre tabloul lui Huniade din sală) și v'am dat atâția fișpani (arată spre fișpanii ce împodobesc, în tablouri, sala, și despre cari se știe, că în majoritate au fost de origine Români) și v'am dat avere și v'am dat sânge: cu drept cuvânt putem fi îngrijiiți, când azi vedem, că, bagseama drept răsplătă, voiți să ne luați până și numele noastre străbune, ca să ne porecliți altfel! Dar' va fi oare, dlor, mai mare gloria maghiară, când în loc de străbunul »Rătezat« veți zice: »Lennesett«, sau în loc de »Câmpul-lui-Neag«: »Nyakmezó«? Este în acest proiect de lege o tendență, ce ne jignește în drepturile noastre. De aceea cred, on. congregație, că vorbesc nu numai în numele membrilor români din congregație, ci al întreg poporului român din comitatul Hunedoarei, când stăruiesc să primiți propunerea aceasta! (Așa este! Se primește! exclamă ceata resolută a Românilor).

Deputatul dietal Pogány Károly, membru al congregației, acum după-ce a auzit-o, zice că își arată mirarea, cum de s'a și făcut propunerea aceasta, după-ce proiectul s'a primit deja de parlament! Dar' chiar de n'ar fi primit, Românii ar trebui să fie liniștiți față de el, pentru-că guvernul doar' nu are gând de-a maghiariza pe Români, cu atât mai virtos nu are gând să atace limba Românilor! Se încearcă apoi a arăta »foleazele« proiectului de lege, care, zice, va face, ca toate locurile să aibă nume cu înțeles în locul multelor fără înțeles de azi. »Spuneți-mi«, se ocoșește dl deputat, »ce înțeles are de pildă numirea »Păclisa« și altele asemenea? (Francisc Hossu: Dar' spune D-Ta ce însemnează numele »Lozsád«? Lozsád-ul (Jeledinți) e comună ungurească. Neavând numele ei nici un înțeles și dl deputat tăindu-se în propria armă folosită față de adversari, și stând mut, chiar și Ungurii au isbucnit în risete văzând acest corn de capră neașteptat). Pogány apoi, neputându-se, se vede, feriți cu Ungaria, trece în — România, și întreabă că în România de ce are fiecare sat numai o numire? etc. Face propunerea să se treacă peste această cerere la ordinea zilei.

Vicișpanul Hollaki Artur crede, că va scurta în curând discuția prin câteva luminate lămuriri de-ale sale! Făcându-se nevinovat ca un miel, spune că d-sa e sigur, că aici nu-i vorbă de nici un plan rău față de naționalități, ci numai de »încungiurarea pe viitor a confusiei« în afacerile oficioase peste tot, căci azi sînt și câte 3 sate cu același nume, unde a trebuit să ia chiar congregația măsuri de-a le deosebi. Acum e vorba, ca atunci, »când scriem oficios«, să avem stabilit un singur nume.

Părintele protop. Vasile Damian zice: Așa cum se fac reflexiile la propunere, pare într'adevăr, că ea n'ar avea nici o însemnătate. Contrarii propunerii aduc însă tot dovezi de-a doua mână înainte. Dl vicișpan zice, că e numai o »regulare« cerută de trebuință. Așa ar fi, când s'ar spune asta lămurit în proiect, când s'ar da voe, ca în comunicația instituțiilor și a corporațiilor private de țeară, să se poată folosi și numele vechiu. Dar' ce se întemplă? Numele »oficios« și-se vîră în școală, în cărți, în sigile, peste tot locul! Așadar' proiectul nu mai e așa nevinovat, cum se arată! Din contră, el are un ascuțit primejdios, care ne face să ne aducem aminte de vorba latinească: »nulla dies sine linea«... Nu trece zi, ca să nu avem de creat pe răvașul nedreptăților noastre câte-o linie cum ni-se taie câte-un drept al nostru! Legea de naționalități numește limbile naționalităților de limbi oficioase în comună, în congregație, în administrație, în școli, în biserici etc. De ce prin asta se oprește acelor limbi dreptul de a-și numi și comuna și locurile cutari în limba lor? Cercurile înalte judecă după »principii«, cum cred ele c'ar fi poate frumos, dar' noi, cari trăim în mijlocul poporului, avem datorința să le lămurim, că ce se poate și ce nu? Numai acele principii să lăsăm să le pună în viață cari sînt spre fericirea popoarelor, dar' nu spre amăriră lor! — Fiind dară legea trecută prin camera deputaților dela data propunerii Românilor până azi, propun îndreptarea de lipsă, ca reprezentanța în cauză să se facă nu la ministru, ci la casa magnaților, unde va veni proiectul în desbatere.

Deputatul dietal Barsay Kálmán, membru al congregației, declară, că îi pare chiar bine, că i-s'a dat și aici privilegiu, prin pro-

punerea Românilor, se arate pentru ce a votat în dietă, cu conștiință liniștită, legea. S'au arătat, on. congregație, și în dietă îngrijiri față de acest proiect așa cum el fusese făcut în original. Dar' deputatul August Pulszky a propus, pentru îndreptarea lui, schimbarea, ca în cărțile de școală și în charte (mape) să se pună în paranteză și numele vechiu, ca elevul să știe, că locul numit azi așa ori așa, cum se numia... odinioară! Așadar' »gânduri foarte bune» călăuzesc pe guvern: să pregătească o egalare și »simplificare» a numirilor, dar' încolo ferească sfântul să aibă gând de maghiarizare! E numai lipsă de această lege. Așa se-l alduiască!

Dr. Solyom Fekete Ferencz, președ. de tribunal, arată ce însemnată e chestiunea numirilor, căci el, ca unul care s'a ocupat mult cu »arheologia» (cea de 3 paralel.) o știe mai bine asta, ca, doară, mulți alții! Fonfănind se laudă cu »scrutările» sale, și mai ales pentru încungiuirea încurcăturilor dela poste, trenuri etc., află de lipsă stabilirea unei numiri la fel. Zice, că nu ei vor să unguirizeze numele românești, ci chiar Români schimbă și schimonosesc după firea limbii lor, numele cele »curate ungurești», și de aceea vreau acum să-i învețe prin lege cum să le zică! Ba, nu-i fie de deochi, are obrazul să spună în fața congregației, că ar fi bine dacă nu numai numele locurilor, ci și numele de familie, poreclele tuturor locuitorilor din țeară s'ar maghiarisa!

Dl **Ioan German** (din Brad) zice: S'au adus, on. congregație, multe vorbe dulci pe de-o parte și multe amare pe de altă parte, în jurul acestei chestii. Unii întreabă, cum mai putem și discuta asupra unui plan de lege, care a trecut prin cameră? Dar' acest proiect vine încă în desbatere în casa magnaților. Cum se poate discuta asupra lui acolo, noi aici se nu mai avem drept să discutăm? Unul a zis, că în România sunt numai un fel de nume. Mergeți, d-lor, la școala ungurească din Craiova și vedeți, oprește acolo cineva pe învățător să numească în limba ungurească toate lucrurile ce au și numire ungurească? Că unele nume... »nu le înțelegem» așa cum ele sună azi românește, deci se le dăm de cele cu înțeles! Dar' ași vrea să vie toți arheologii (alusie la »arheologul» nostru...), să-mi spună ce însemnează numele — Deva? Eată că toate sunt motive netrebnece contra propunerii. O spriginește.

A mai vorbit pentru propunere preotul **Nicolau Pop** din Ormindea, spriginindu-o.

Discuția se încheie. Se dă cuvântul de închidere propunătorilor.

Dl **Fr. Hossu**, reflectează ante-vorbitorilor scurt: Deputatului dietal Pogány Károly, care s'a mirat, că se mai și vorbește asupra ace-

tei legi trecute deja prin cameră, îi spune, că nici densus, proptă guvernamentală, nu ne va putea asigura, că proiectul n'ar putea fi retrimis de casa magnaților earăși înapoi camerei deputaților, unde de nou ar trebui luat la desbatere. Cum n'am avea noi dar' drept să mai vorbim asupra lui? Deputatul Pogány zice, că dieta n'are de gând să atace dreptul de limbă al Românilor. »Apoi nici să n'o facă!» exclamă dl Hossu, *căci de va încerca-o, ne vom apăsă acest tesaur, chiar și cu dreptul nostru — firesc!* (Așa e! Așa e! Murmure din partea Magiarilor). Vicișpanului cu »confusia» îi răspunde: Acum e confusie? Din contră, *va fi confusie în viitor cu mult mai mare!* Astăzi știm noi toți, și și funcționarii știu, cum se zice și într'o limbă și într'alta cutărui loc, în viitor însă vor ști cei câțiva funcționari, dar' marea mulțime a poporului nu va ști mai mult! De-l vei întreba: unde e »Kövérag» pe bietul sătean de pe »Valea-Lupului», va sta zăpăcit, fără să știe că e vorba de locul de sub picioarele lui. Eată adevărata și înfiorătoare încurcătură! Și de ce toate acestea? Numai ca să apară pentru lumea din afară, că aici ar fi vorba (minciună) de un »stat curat unguresc!» Un ante-vorbitor a adus ca pildă România, dar' asta e o asemănare toartă silită. Alceva e România, stat independent național, și alceva e la noi cari suntem legați cu Nemții, pe cari îi vedem în ce hal au ajuns!

Dl deputat Barcsay a spus, că chiar și pe ei în clubul guvernamental i-au cuprins griji serioase față de proiect. Care va să zică, atâta de nebun a fost acest plan de lege, că și pe fruntașii între șovinisti i-a isbit șovinismul lui! Dar', deși cu o mică schimbare, la urmă șovinismul a învins asupra sentimentului dreptății, care le-ar fi poruncit să-l lăpede dela sine! Și apoi vă lăpădați de aceea că aveți gând a ne maghiarisa? Dar', d-lor, oare nu în dieta ungurească în decursul desbatelor asupra acestui proiect a strigat Eötvös: *da, vom să maghiarisăm și trebuie să maghiarisăm, pe rând și cât mai curând!* Ear' când așa strigați toți, se nu vă prinda mirarea, că ne ridicăm și noi! căci chiar un proverb unguresc zice: că și pe un verme de-l vei călca, se va mișca! Și noi striviți atât de des, ne ridicăm în fața D-voastre, și eată vi-o spunem aici verde și hotărât, *să știți că cu toate loviturile și volnicile cu care ne isbiți, noi ne vom apăsă totdeauna naționalitatea și drepturile noastre și că în apărarea lor: Numai morți ne vom da!*

(Așa e! Bravo! Bravo! din partea tuturor Românilor. O deprimare evidentă pe fețele maghiare).

Deputatul Pogány, care mai avea cuvânt, a renunțat la el cu câteva vorbe.

Venind la rând votarea, membrii români înaintează președintelui cerere cu 20 de subscrieri regulamentare, pretinzând votare nominală. De silă ca de voe bună, fișpanul, deși se vedea că-i vine a hrean pe nas acest lucru, ordonează votarea nominală, care ne-a dat să vedem frumosul lucru, că: **toți Români de față, 27, au votat pentru propunerea lui Hossu și nici unul contra ei!** Ba și primarul sas al Orăștiei, dl Friedrich Acker, cu Români!

Majoritatea însă fiind a lor, propunerea a căzut totuși. A fost însă o cădere la cifră, dar' o hotărâtă învingere morală în această încordată hărțuială.

Din bucuriile noastre.

— De-ale »Reuniunii femeilor» —

Rezultat foarte mulțumitor. Apelul »Reuniunii femeilor române» din comitatul nostru, a avut un sfârșit foarte mulțumitor. Până luni, în săptămâna asta, sosiseră la Deva la comitet peste 230 de lucruri de mână femești, menite a fi duse spre eventuală desfășurare în Viena. Erau, cele mai multe, de o frumusețe într'adevăr de admirat.

Mare parte din membrii români ce merseseră la congregație au fost de le-au văzut, și toți și-au arătat mulțumirea față de doamnele colectante și de țerancele care au ascultat îndemnul Reuniunii și al colectantelor, trimițând lucruri ce dovedesc gingășie de gust și dibăcie mare de mână!

Marți în 14 Dec. după amiază, d-na președintă a Reuniunii, a plecat cu toate lucrurile acestea la Viena, spre a le preda fimei cu care e stabilită înțelegerea, spre a le vinde.

Nițică răbdare. Unele dintre harnicele țerance ce au fost rugate să lucreze, se pare a nu fi înțeles pe deplin apelul ce li-s'a făcut, căci câteva, dintr'o comună, trimițând lucrurile au cerut comitetului să le trimită îndată prețul lor.

Comitetul le roagă și pe această cale să aibă nițică răbdare, până să se va vedea de vor fi ori nu vândute, *căci numai atunci li-se poate trimite prețul pus*, după-cum se poate înțelege de altfel din apel. Reuniunea însăși nu le cumpără pentru sine. Mijlocește numai eventuala vindere a lor.

»Drum bun și se ne vie cu veste bună»... Două dame amice a »Reuniunii femeilor» cari au adunat și domnia-lor lucruri pentru dus la Viena, ne trimit spre publicare următorul bilet:

...»Pline de bucurie am aflat despre plecarea întâiului transport de lucruri de mână femești, Marți, la Viena. Inceputul unui nou negoț românesc de care putem lega cele mai frumoase speranțe: răsplă-

materială a lucrului de mână a țerancelor, dar' mai ales dobândă morală ce va resulta pentru țeranca română, pentru Reuniunea noastră și pentru numele de Român peste tot.

Fie ca la mare desvoltare să ajungă acest început! Doamnei președinte îi urăm întru aceea: »Drum bun și se ne vie cu veste bună»...

N. și P.

În aceste zile când atâtea greutăți se năpustesc peste noi, că relele sunt mai multe ca perii capului, ear veștile bune nici câte degete la mâni, — astfel de fapte cum e și începutul din vorbă, sunt picuri de bucurii în vieța noastră plină de dureri.

PACEA LUMII

Războiul Spaniei în Cuba.

Cetitorilor nostri le e cunoscută vechia hărțuială dintre Spanioli și locuitorii insulei Cuba, luptători pentru neatarnare. Demult se tot sforțază și pregătesc, și adese-ori au izbucnit mai ici mai colo în încăerări, dar' acum s'au avântat într'un războiu în toată forma.

Stiri oficioase sosite la Madrid (capitala Spaniei) luni în săptămâna de față, spun, că în ultimile 10 zile răsculații au avut în repețitele lupte date față cu armata spaniolă, 113 morți și 35 răniți, ear' 348 insurgenți s'au dat prinși. Spaniolii au pierdut vre-o 34 morți, ear' răniți au avut la 120. *Rivas Rivera*, capul răsculaților însă, a fost prins și pornit spre Cadix.

Germania și China.

Germania vrea cu ori-ce preț să pue piciorul în China. Marți în 14 Dec. a plecat spre China 1000 de soldați pe 2 corăbii de războiu, cari se vor așeza în orașul Kian-Ciao. Sunt toți soldații ce de bunăvoie s'au înștiințat să meargă »în garnisoană în China»... Ci-că s'au înștiințat atâția, că ar fi putut trimite și 10 batailloane! Și ori va împlini China toate cererile cele foarte mari ale Germaniei pentru cei doi misionari omorâți, ori ba, Germania par'că n'are gând să se retragă, căci a trimis tot soldați a căror vreme de slujbă nu se împlinește în anul viitor, ca să se nu trebuiască să aibă așa iute lucru cu aducerea lor acasă!

Serbia contra Bulgariei.

În Sofia (capitala Bulgariei) sunt mari îngrijiri față de viitor, din pricina pregătirilor deochiate pe care vecina Sârbie le face înspre hotarele bulgare! Pare că Sârbii nu pot uita bătaia ce au mâncat nainte cu câțiva ani și se gâtesc să o dee napoi »fraților» lor Bulgari.

FOIȚA »REVISTEI ORĂȘTIEI»

Ghiaura

Dincolo de Dnistru, pe mal,
Vin repezi Cazacii ca vântul,
E galben de groază pământul
Și geme de zângăte 'n zare,
De vuet de care,
De chiu și de tropot de cal!..

Hatmanul în cortul rotund
Așteaptă pe-oștenii cu pradă.
Ear' aurul curge grămadă,
Și galben și roșu ca luna,
Și cortul într'una
Se face mai strîmt și mai scund.

Cu zimbet hatmanul voios
Pe umeri oștenii și-i bate
Când vin cu averi mai bogate.
El ese, și întră, și eară
Se uită pe-afară
Și 'n sus pe câmpie și 'n jos.

Sunt turme de-alungul pe șes,
Și dese, ca picurii ploii:
Dincoace sunt caii și boii,
Dincolo sunt oameni în funii,
Și 'n țepă sunt unii —
Vin turme mai multe, mai des.

Dar' totul ce vede-i nimic!
Tot robi și tot aur și vite.
Și-aruncă priviri înțepte
Hatmanul pe șesuri și n'are
Nici loc de-alinare,
N'ascultă Cazacii ce-i zic.

Dar' eată-'l Fugarul buiac,
Părându-ți de praf și de spume
Că vine din margini de lume,
S'oprește de-odată cu sborul,
Și-și scoate piciorul
Din scară bărbosul Cazac.

»Priviți-o tovarăși, voi toți —
Frumoase sunt multe Bogdane,
Dar' una ca asta, hatmane,
De-aduce vr'un altul ca mine,
Ascultă-mă bine:
Am ochi și fi-'i las să mi-'i scoți».
Și roată Cazacii se string,
Și 'n mijloc hatmanul, și 'n roată
De marmură-i tabăra toată —
Cel mult de s'aude 'n tăcere
Gemuta durere
Din ochii femeii, că-i plâng.

Dar' ce-i e acestei femei?
De-odată ca 'n chip de poruncă
Ea brațele 'n lături le-aruncă
Și capul pe spate, și eată
Dă hohot de-odată,
Și groaznic ce-i hohotul ei!
Cu sgomot Cazacii tresar,
Privind dintr'o parte femeea.
Ea ride, ea ride 'ntr'aceea,
Se 'nvirte sêlbatec ca dracii —
De-uimire Cazacii
Răsufliă cu frică și rar.

»Hatmane.» prin hohot a frânt
Cuvântul, sêlbateca fată
Din țara Moldovei furată;
Și, zis ca de-o gură nebună,
Cuvântu-'i răsună
Ca bulgări căzuți în mormânt.

»Hatmane! privește-m'acum!
Priviți-mă, cete cazace!
Un semn al privirii voiu face
Cu mâna vrăjită spre-oștire,
Și praf și topire
Voiu face din oaste, și fum!»
Cazacii s'asvirl îndărăt,
Și 'nghiață 'n plinirea mișcării.
»Sărman logodit al pierzării,
Hatmane, haid' ține-te bine!
Ți-e frică de mine?
Dar' eată, că vreau să-ți arăt.

»Nici glonțu isbit din pistol
Nu poate prin pieptu-'mi pîtrunde.
Lovește... hai, vino... răspunde».
Și 'n fața-i sêlbateca fată
Grăbit îi arată
Albimile pieptului gol.

Hatmanul își ese din minți:
Mânia-i sugrumă cuvântul.
Se 'nvirte sub densus pământul,
Și tremur cu spaimă-'l răsbate
De-alungul prin spate, —
Și 'n urmă-'și ia inima 'n dinți.
Și galben, cu pîrul sbîrlit,
El scoate pistolul și 'ntinde..
El trage, și flacăra prinde:
În sânge ce 'mproșcă spre soare,
Ea cade și moare,
Gemându-'i: »atât am voit!»

Hatmanul o clipă stă drept,
Nimic nu 'nțelege din toate —
Un gemet de fiar' apoi scoate,
Și-'i bălbăe vîneta gură
Cu spumeg: »Ghiaură!»
Isbindu-'i calcăiul în piept.

(„Familia“)

George Coșbuc.

Plugarilor și măiestrilor români
li-se atrage luarea aminte asupra faptului, că »Tovărășia agricolă din Șoimuș« (comit. Bistrița-Năsăud), având la îndemână mai multe moșii stătătoare din pământuri aratoare, finațe, drepturi de pășunat și pădurărit, case, grădini, etc. a hotărât în interesul împopării acestei comune curat românești, să colonizeze pe aceste moșii *plugari și măiestri români* pe lângă condițiuni de tot ușoare.

Preferiți vor fi măiestrii români de religiunea gr.-cat. cari vor putea dovedi că au purtare bună și sînt srguincioși în purtarea măestriei lor. Măiestrii ce se vor stabili cu locuința aci vor fi îndreptățiți și la ajutoarele ce se împart în fiecare an din „Fondul meserieșilor“ din această comună. Spre orientarea celor interesați se mai adaugă și acea, că comuna Șoimuș, deși mică, dar' încunjurată fiind de toate părțile de piațe apropiate, măiestrii pot să-și desfășoare mărfurile lor cu multă ușurință, — ear' condițiunile de trăit sînt lesnicioase.

Doritorii de a se stabili în această comună au a-și îndrepta cererile lor pînă la 15 Ianuarie 1898 la dl preot Ioan Baci, președintele „Tovărășiei agricole din Șoimuș“ (p. u. Nagy-Sajó, com. Bistrița-Năsăud).

Un răspuns

Hațeg, în 8 Decembrie 1897.

Binevoii a-mi da voe să-mi fac și eu reflexiunile la cele două corespondențe din Nr. 48 al preșutului ziar »Revista Orăștiei«.

Trebuie să o fac aceasta, fiindcă parochul Nicolae Șinca prin expresiuni necualificate atentează la onoarea mea.

D-sa zice: că »exploatarea tractului« mi-a »căzut subite din mîni« și nu-l mai pot »întinde ca pe o pește de vacă... și că asta ar fi ansa corespondenței din Nr. 46.

Cugetata-i, dle Șinca, destul de serios ce ai scris? Pentru-că mare lucru vorbești și grea invinuire faci! Declar publice: pînă D-ta nu vei dovedi aceasta, Te consider de un simplu denunțant, care cu falsități vrea să-și zidească sieși laude nemeritate!

Am fost, e drept, 10 ani aplicat în cancelaria protopresbiterală, dar' am făcut toate numai din dragoste pentru școală și biserică. Am făcut comisiuni pe spesele mele, de unde nu am primit altă recompensă decât: mulțămim. Am ajutat învățătorii, școalele și bisericile cât am putut, tot pentru câte un »mulțam«. Dela venirea legilor politice bisericesti am lucrat în cancelaria protopresbiterală aproape grătit, și mai mult din stîmă și iubirea față de administratorul A. Stanca.

Acum așa cred că cunoști venitele protopresbiterale!

Nu sînt sclavul avariției, prin urmare nu am lăcomit nici când la al altuia și nu am intenționat nici-odată »a întinde tractul ca o pește de vacă«, ba chiar să am rivna D-Tale, administratorul nu ar fi conces.

Mai curînd e adevărat că vînătorii de interese și avarii ei atribue patima lor altuia.

Să revin la alte părți a corespondenței! „Cine a mai văzut ca un laic să conducă matriculele bisericesti“...?

Nu te mira, D-le Șinca, că eu conduc matriculele parohiei gr.-or. a Hațegului, pentru-că aceasta, precum și catechisațiunea elevilor dela școalele din acest oraș le serviresc din 1890 toate gratuit și la însărcinarea Măritului Consistor archidieceșan pînă la întregirea parohiei.

Nu te mira nici de „anomalia“, ce provine din lipsa de paroch stabil, miră-te D-ta de actele D-Tale expedate fără dat și fără număr, ca cea cătră pretura Petroșenilor, de risul oficialilor, și altele cătră parochii. Acestea sînt anomalii, de nu mai mult.

Că ai trimis după matricule și nu 'ți-le-am dat, e drept! Dar' de unde știm noi Hațegani că D-Ta ai fi administrator când prin nici un act nou această nu ni-s'a fost făcut cunoscut.

Dela un preot adm. prot. pretind să spună adevărul când scrie și acuză în public.

Să o scurtăm! Cu D-Ta care în 20 de ani, ca preot în satul Biscarea (curat gr.-or.) cu o filie compactă gr.-or. afară de colonia Piski, n'ai fost în stare să înființezi și să susții o școală, care deci nici pentru școală, nici pentru biserică, nici pentru popor nu ai făcut nimic, nu mai stau de vorbă.

In interesul adevărului revin și asupra corespondenței D-lui capelan-preot Ioan Preda din Petrila.

Înainte de a intra în combaterea aserțiunilor sale mă rog, să-mi răspundă dl Ioan Preda: de când »cetește cu drag „Revista Orăștiei“, căci între abonanții foiei n'a figurat nici când!?

Apoi că dl I. Preda scrie și d-sa neadeveruri mă provoc la parochul de acolo, dl Simion Suci și la antistia comunală, să măr-

turisască că nu a început dl Preda prelegerile cu o lună după-ce au primit decretul (17 Octombrie a. c.)?

Mai consult ar fi să cugete dl I. Preda la nămolul în care a confundat parochia sa și pe poporul acela bun și blând decât să scrie neadeveruri. Mai mult însă cred că dl Preda a sărit în apărarea „șefului“ său, ca să ajungă „în grație“ și ca acesta să nu răstoiască arhivul protopresbiteral plin de protoale și arătări despre scandalele comise de dl preot-capelan Preda...

Regret, dar' adevărul îl cuprinde corespondența din Nr. 46!

Nicolae Sânzian,
caticet gr.-or.

Știri literare.

„Poftă bună!“ Sub titlul acesta va apare în curînd la Caransebeș un folositor volum: *carte de bucate*, întocmită de d-na Zotti Hodoș.

Să atrage luarea aminte asupra acestei cărți, care, precum spune avisul de pe Nr. 5 al »Bibliotecii Noastre«, — cuprinde cele mai bune rețete de bucătăria practică și modernă. Foarte recomandabilă pentru ori-ce gospodărie românească. Dar, îndeosebi, rețete despre cum sînt a să pregăti:

Zupe, ciorbe, assiette, pastete, rasoluri, aspic-uri, galantine, fripturi naționale și franțuzești, prăjituri, torte, parfouri, înghețate, ciaturi, licheur-uri etc. etc.

„Adieri“, elegantul volum de poesii ale tinărului *Traian Mihailu*, anunțat de noi încă la punerea sub presă, a apărut zilele acestea la Orăștie. Cuperta poartă și fotografia autorului și peste tot volumul e de o execuție foarte plăcută. Cuprinde mai ales poesii scurte de 2—3 strofe, idei prinse de autor în meditații și reflecții, și puse în versuri, adeseori foarte reușite. Îl recomandăm cu căldură cetitorilor noștri. A să cere la autor în Orăștie.

„Biblioteca Noastră“. A aparat Nr. 5: „*Fabule alese*“ de Gr. Alexandrescu, cu 2 fotografii a autorului. E un volumaș ce face onoare „Bibliotecii Noastre“ condusă de dl *Enea Hodoș*, și mai ales face onoare — celor ce îl cumpără și îl cetesc și primesc morala sănătoasă a lui! Să află la toate librăriile românești.

FEL DE FEL

Crâmpee de gândiri.

Un umorist german scrie între altele, prin lucrările sale:

Omul ușuratic atunci rămâne credincios principiilor sale, când e — necredincios.

Nici chiar în ochii cei frumoși ai temeilor frumoase „nu-i tot aur ce lucește“...

Dacă vîd o fată care duce de apă un căteluș, totdeauna compătinesc pe viitorul ei...

Adam probabil că a fost și el jaluz pe Eva, pentru-că... nu avea motiv să fie.

Odată Hogeia, dormind, visează că-i dă cineva pentru ceva nouă parole.

— Nu-mi da mîna, zice Hogeia... trebuie să-mi dai zece.

Din tocmeală în tocmeală, Hogeia se deșteaptă cu mîna goală. Repede închide ear' ochii și, întinzînd mîna, zice:

— Ei, haide și cu nouă!

Mulțumită publică.

La petrecerea cu joc arangiată în folosul școlii gr.-or. din *Gelmar*, au suprasolvit următorii dnii: Berivoy 1 fl., Stern 50 cr., Iacomele 80 cr., Seley 50 cr., Szaprolek 60 cr., Csep 60 cr., Barta 50 cr., Botar 60 cr., Batar Simon 60 cr.

Tuturor acestor stimați suprasolvitori li-se aduce prin aceasta mulțumită.

Gelmar, Noembrie 1897.

I. Vlad, inv.

Pentru redacție responsabil: **Petru P. Barițiu**

ANUNȚ.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștința P. T. public din Orăștie, și jur, că posed în magaziiile mele, ce le am de un timp de 22 ani,

TOT FELUL DE PESCĂRIE

sărată, asigurînd On. Public, că pot concura cu ori-care comerșant de această bransă, atît ce privește calitatea mărfurilor, cît și diferența prețurilor.

Posed anume: **Crap** mare și mic, **Somn**, **Morên**, **Plătică**, **Ciortan**, **Tarasea** (Vevezică), **Scrubii** (Heringi), de mai multe feluri, **Ruși** (Muscali) cu butoaiele, **Lacherdă** (Lapardon); **lcre negre** de România moi și tescuite, **lcre roșii** moi și tescuite.

Trimet en gros, asemenea și pachete cu posta ori și unde.

Asemenea în **Hațeg** și **Brașov**, am deposit de aceste mărfuri.

Rog dar' pe On. public atît de aici, cît și din orașele mai sus numite, a mă onora cu comande și a mă cerceta, promițînd că-mi voui da silința a satisface tuturor cerințelor On. public, cît îmi va sta în putință.

(281) 2—

Cu deosebită stimă

Vasilie N. Bidu

comerșant de pescărie în Orăștie.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, calea Archiducelui Iosif n. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.
Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abzicere.

Dare de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri pînă la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abzicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuesc momentan după sosirea comandai.

Direcțiunea institutului.

(165) 14—

Intreprinzător român!

Subscrisul am onoare a face cunoscut onoratului public român, îndeosebi însă onoratelor comite bisericesti și școlare din comitatul Hunedoarei, că iau în întreprindere și îndeplinesc zidiri de

Case, școale și biserici,

după ori-ce plan, lucru bun, cu prețuri cît se poate de cinstite, ușoare.

La trebuință gătesc însumi întreg planul de zidire!

Am zidit pînă acum frumoasele școli din comunele **Romos**, **Romoșel**, **Balomir**, etc. In Orăștie: școala catolică, asilele de copii, sinagoga evreilor, sala de gimnastică a colegiului etc., ear' acum am în întreprindere biserica din **Beriu** și cea din **Câmpuri-Surdac**, și alte edificări.

Recomandându-mă binevoitoarei atențiuni a publicului nostru și din alte părți, semnez cu multă stimă

(164) 14—15

Nicolae Părău,

edificator, în Orăștie.

„ARDELEANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII IN ORĂȘTIE.

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000

Circulație anuală: fl. 3.000.000.

(196) 28—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

- 1) acordă împrumuturi cu interese de 8%;
- 2) primește depuneri, dela particulari cu 5 și cu 5¹/₂, ear' dela corporațiuni culturale cu 6%;
- 3) cumpără și vinde realități;
- 4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
- 5) arîndează și exarîndează realități;
- 6) cumpără și vinde efecte publice;
- 7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

La institut se mai află 500 acții proprii, puse în vindere conform Prospectului staverit de Direcțiunea institutului sub Nr. 68/1897,

Ori-ce afacere se poate rezolva și informări se pot lua verbal în biurol institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, în Iunie 1897.

Direcțiunea.